

**SINGAPUR IJTIMOIIY SIYOSATINING ZAMONAVIIY TA'LIMGA
TA'SIRINI VA PEDAGOGIK ISTIQBOLINI O'RGANISH, E'TIROF ETISH
HAMDA TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO HAMKORLIK
TAJRIBALARI.**

Asadova Ruxsara Ergash qizi

Annotatsiya: Pedagogika har doim ham eng yaxshi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishi mumkin bo'lgan ideal ta'lim tizimini yaratishga intiladi. Texnologiyamizning zamonaviy davri ham istisno emas. Yangi ta'limning ustuvor yo'nalishlari o'qituvchilarni maktablarda zamonaviy ta'lim texnologiyalarini izlash va joriy etishni rag'batlantiradi, bu esa ta'lim va tarbiya jarayonining yanada aniq natijalariga erishishga yordam beradi. Ko'pgina mamlakatlardagi maktablarda borgan sari ko'proq Singapur ta'lim tizimi qo'llaniladi. Ushbu maqolada Singapur ijtimoiy siyosatining zamonaviy ta'limga ta'sirini va pedagogik istiqbolini o'rganish haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, Singapur, mo'jiza, klaster, maxsus, ekspres, akademik, oliy ta'lim, natija.

Bugun ta'lim iqtisodiy va ilmiy-texnik taraqqiyotning hal qiluvchi omili, jamiyatning ijtimoiy tuzilmasini shakllantirish, unda ijtimoiy maqomlarni taqsimlash mexanizmi hisoblanadi. Buni ayni paytda xorijiy davlatlarda ta'lim tizimini rivojlantirish va takomillashtirish orqali yuksak bilim va ko'nikmalarga ega kadrlarni tayyorlashga alohida e'tibor qaratilayotganligidan ham anglash mumkin. Masalan, maorifga ulkan sarmoya kiritib, yuksak natijalarga erishayotgan davlatlardan biri – Singapurdir. Singapur Buyuk Britaniya mustamlakasi bo'lgan davrda uning sanoati asosan mineral yoqilg'i va qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashga ixtisoslashgan edi. Shunga qaramay, o'sha davrdayoq ta'lim tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratildi. So'nggi yillarda mamlakat va xorij oliy o'quv yurtlarida ilm-fanning eng zamonaviy yo'nalishlari va ilg'or texnologiyalar sohasida mutaxassislar tayyorlash ustuvor vazifalardan biriga aylandi. Ushbu chora-tadbirlar natijasida Singapur ilmiy-texnik rivojlanish sohasida jahonda etakchi mamlakatlardan biriga aylandi. Ayni paytda bu mamlakat yer sharida 10 ming kishi hisobiga olimlar ko'pchilikni tashkil etadigan (47) besh mamlakat qatoridan joy olgan. Singapur yalpi ichki mahsulotga nisbatan ilmiytadqiqot va tajriba konstruktorlik ishlariga mablag' sarflash darajasi bo'yicha o'zining sobiq mustamlakachisi Buyuk Britaniyadan ham oldinda turadi

Xorijda tahsil olish istagidagi yoshlarning ko'pi Yevropa davlatlaridan birida o'qishni orzu qiladi. Ammo sifatli ta'lim olish uchun Osiyo mamlakatlarini tanlaydiganlar ham oz emas. Ayniqsa, o'qitish darajasi bo'yicha dunyoda yetakchilar qatorida turadigan Singapurdagi ta'lim muassasalari xorijlik talabalarni hamisha o'ziga chorlab kelgan. Boisi, u nafaqat to'kis, farovon hayot kechirish, balki sifatli va arzon ta'lim olish uchun ham eng qulay mamlakatlardan biri sanaladi. Singapur ta'limining o'ziga xosliklari bisyor. Ulardan biri — mamlakatda o'qitish jarayoni xitoy tili bilan birga, ingliz tilida olib boriladi. Bir paytlar Singapur sobiq bosh vaziri Li Kuan Yu mamlakatning jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashishi oson kechishi uchun kundalik muloqotda ingliz tilidan keng foydalanishni taklif etgan.

1997-yildan ta'lim tizimidagi mavjud imkoniyatlarni "pullash" bosqichi boshlandi. Ko'proq mablag' evaziga yaxshiroq ta'lim olish imkoniyati yaratildi. Shuningdek, 2008-yildan maktablardagi ommaviy ta'lim bekor qilinib, fuqarolar butun hayoti davomida olishi mumkin bo'lgan individual ta'lim dasturlariga yo'l ochildi. Oliy o'quv yurti talabalari uchun o'qish pulini to'liq qoplaydigan "Edusave" ta'lim grantlari tizimi joriy etildi. Bir so'z bilan aytganda, mamlakatda do'stona ta'lim (ingliz va xitoy tillarida o'qitish), yosh avlodga puxta bilim berish, aholining barcha qatlami uchun davlat tomonidan kafolatlangan ta'limni joriy etish hamda har bir o'quvchiga alohida e'tibor qaratish kabi omillar asosida Singapurda zamonaviy ta'lim tizimi shakllantirildi. Ayni paytda Singapur ta'lim tizimi uch bosqich — maktabgacha, umumiy o'rta va oliy ta'limdan iborat. Bog'chaga bolalar 3 yoshdan qabul qilinadi. Ikki-uch yil davomida ularga ona tili va ingliz tili, o'qish, sanash, kuylash, rasm chizish, raqs tushish kabilar o'rgatiladi. Singapurda davlatga qarashli bog'chalar yo'q. Maktabgacha ta'lim muassasalarining barchasi xususiy bo'lib, ayrimlarigina diniy tashkilot yoki jamg'armalar tomonidan boshqariladi. Zamonaviy Singapurda ta'lim siyosati mamlakatning asosiy bo'g'ini hisoblanadi. Barcha o'quv muassasalari Xalq ta'limi vazirligi tasarrufida. Vazirlik davlat maktablarining rivojlanish va boshqaruv jarayonini nazorat qilish bilan birga, xususiy maktablarga ham tavsiya beruvchi va nazoratchi vazifasini bajaradi. Ammo o'quv dasturini tanlash erkinligi, o'quvchilarni qabul qilish tartibi hamda davlat ajratadigan moliyaviy yordamga ko'ra davlat o'quv muassasalari va xususiy maktablar bir-biridan farq qiladi.

PSLE imtihonining natijalariga ko'ra, talabalar turli o'rta maktab yo'nalishlariga joylashtiriladi: Maxsus, Ekspress, Standart (Akademik) yoki Standart (Texnik). Maxsus va ekspress kurslar O-darajali imtihondan o'tish bilan yakunlanadigan to'rt yillik o'qish kursini o'z ichiga oladi (Umumiy ta'lim sertifikatida Oddiy darajadagi imtihon (oddiy — muntazam)). Bu ikki kursning farqi shundaki, maxsus kurs talabalari ona tilini yanada chuqurroq o'rganadilar. Boshqa mamlakatlardan kelgan talabalar orasida ayniqsa mashhur bo'lgan ona tilingizni o'rganishdan tashqari yoki o'rniga chet tilini (fransuz, nemis yoki yapon) o'rganishni tanlashingiz mumkin. Standart o'rta maktab kursi to'rt yil davom etadi va yana bir yil o'qishni davom ettirish va O-darajali imtihondan o'tish imkoniyati bilan N-darajali imtihon (Normal-level) bilan yakunlanadi. Standart muhandislik talabalari texnik fanlarni chuqurroq o'rganadilar, akademik talabalar esa chuqurroq o'quv fanlarini o'rganadilar (masalan, asosiy buxgalteriya hisobi). [2004-yilda](#) Singapur Ta'lim vazirligi standart kurslarda o'qigan tanlangan talabalar N-darajali imtihonga muhtoj bo'lmasdan O-daraja imtihonini topshirishlari mumkinligini e'lon qildi. Aksariyat talabalar oltidan o'ntagacha fanlarni tanlaydilar, maxsus Integratsiyalashgan Dasturni (IP) taklif qiladigan muassasalar bundan mustasno, bu sizga A-darajali sertifikat (Advanced-level (ilgari — rivojlangan)) olish imkonini beradi. O'qishning ikkinchi yilining oxirida O-darajali imtihonni topshirish mumkin. Lekin bu ro'yxatda ingliz tili, ona tili, matematika, bitta tabiiy fan va bitta gumanitar fanlar majburiy fan hisoblanadi. Umuman olganda, O-darajali fanlarga quyidagi fanlarni kiritish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Анвар Хўжаев, Сингапур таълим тизими: жаҳон маорифида етакчи брендга айланган, Маърифат газетаси, 11.01.2019
2. PISA. <http://www.education-medelle.com> (Халқаро мониторинг тизимининг PISA дастури). Retrieved 18.09.2016
3. Pedagogika / Darslik / Prof. M.X.Toxtaxodjayevaning umumiy tahriri ostida. – Toshkent: —O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyatil nashriyoti, 2010.
4. Вулфсон Б.Ф. Сравнительная педагогика М.: «Просвещение», 2003 г.